

Saksframlegg

Offentleg høyring av NOU 2023:3 Mer av alt - raskere

Utval	Utvalssak	Møtedato
Kommunestyret	27/23	26.04.2023

Endeleg vedtaksrett i saka har: kommunestyret

Dokument og vedlegg i saka:

- 1 Offentlig høring av NOU 2023 3 Mer av alt - raskere .pdf

Bakgrunn for saka:

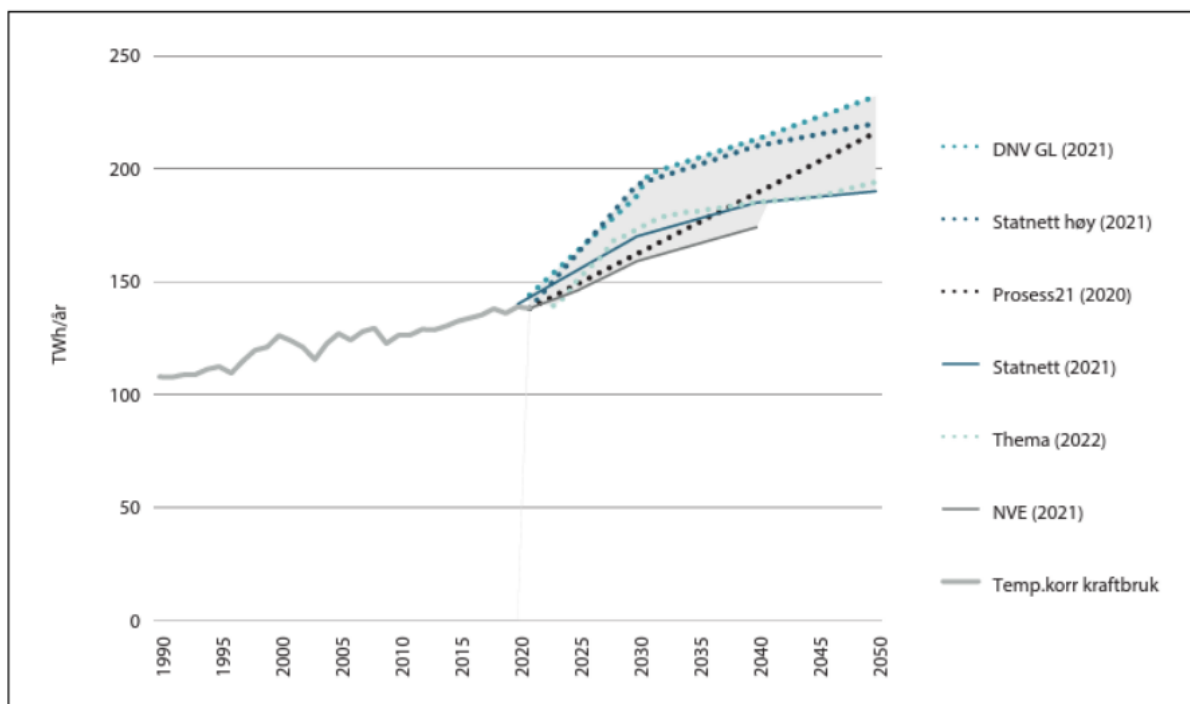
Energikommisjonen blei oppnemnt ved kongeleg resolusjon 11. februar 2022 for å kartlegge det norske energibehovet og foreslå auka energiproduksjon mot 2030 og 2050. Kommisjonen leverte si utgreiing 1. februar 2023. Olje- og energidepartementet har sendt utgreiinga på høyring, med frist 2. mai 2023.

Kommisjonens mandat er knytt til fem overordna tema:

1. Korleis blir Noreg påverka av energimarknader i rask endring?
2. Perspektiv for utviklinga i kraftforbruket
3. Potensialet for samfunnsøkonomisk lønsam kraftproduksjon
4. Perspektiv for forsyningstryggleiken
5. Sentrale interessekonflikter i energipolitikken

Ein viktig føresetnad i Energikommisjonens mandat har vore at Noreg fortsatt skal ha eit kraftoverskot, samt at klimamåla for 2030 og 2050 skal nåast.

Energikommisjonens mandat er å sjå på det langsiktige perspektivet for norsk energipolitikk. Sjølv om perspektivet er langsiktig, blir det framheva i utgreiinga at me er i en situasjon som krev at vi handlar raskt og set inn tiltak som ivaretek samfunnslegitimitet for å nå måla. Prognosane for forventa kraftbruk viser ein monaleg auke i åra framover, noko som har samanheng med fleire tiltak for å redusere klimagassutslippa og ein auka industriaktivitet.

Figur 1: Utfallsrom for fremskrivninger av kraftbruk i 2030, 2040 og 2050, TWh/år hentet fra NOU 2023:3 Mer av alt - raskere – Energikommisjonens rapport (Kilde: NVE (2021), Statnett (2021), Thema og Multiconsult (2022), DNV GL (2021), Prosess21 (2020)).

Kommisjonens forslag omhandler blant annet tiltak for en mer effektiv og fleksibel energibruk, for økt kraftproduksjon gjennom investeringer i mange typer fornybar kraft, raskere og bedre saksgang, økt nettkapasitet for å få krafta fram samt organisering for framtidens utfordringer i kraftmarknaden og for forsyningstryggleiken.

Energikommisjonen vurderer òg kommunane si rolle. Det blir peikt på at kommunen har ei viktig rolle i energiomlegginga: *“Kommunene er planleggingsmyndighet, byggesaksmyndighet, rådgiver overfor egne innbyggere og bygningsforvalter. De har ansvar for klima- og energiplanlegging og har en rolle i kraftsystemplanleggingen. De er nærmest til å sikre seg innsikt i tilgangen på lokale energikilder og overskuddsvarme. Kommunene må involveres og ansvarliggjøres på en tydeligere måte for utviklingen i energibruken.”*

Vurdering:

Behovet for økt energiproduksjon og kapasitet er problemstillingar av stor aktualitet. For å få til det grønne skiftet må det et taktskifte til, både når det gjeld økt energiproduksjon, energieffektivisering og effekt/fleksibilitet, nettinfrastruktur og smarte energiløsningar. “NOU 2023: 3 Mer av alt - raskere” adresserer såleis viktige problemstillingar.

For at klimamåla skal nåast, er det som Energikommisjonen presiserer, behov for ei omfattande omlegging av energisystemet. Med ein stadig aukande elektrifisering av både transport og industri forventast det eit stort behov for elektrisitet, og denne må vere utsleppsfri og fornybar. Ein stor difor utvalets arbeid med å kartlegge det norske energibehovet og forslaga til styrket energieffektivisering og økt energiproduksjon frem mot 2030 og 2050.

Energikommisjonen foreslår å lage ein nasjonal handlingsplan for energieffektivisering. Ein stor dette og meiner det er riktig at handlingsplanen skal ha eit energisystemperspektiv og vise korleis energieffektivisering, lokal energiproduksjon, lokale varmekjelder og forbrukarfleksibilitet kan bidra til ein god forsyningstryggleik for straum. Planen må fokusere på rettferdig energiomstilling og innehalde tiltak som når alle, ikkje berre dei som har råd til ein stor eigeninnsats, men at ein òg tek fram att tidlegare tilskot til varmepumper, isolering osv.

Energikommisjonen peikar på kommunens rolle og ansvar i utviklinga av framtidas energisystem, kor bl. a. kommunens rolle som planleggingsmynde og som ansvarleg for klima- og energiplanlegging blir trekt fram. Energikommisjonen kunne likevel i større grad adressert behovet for ei meir heilskapleg areal- og energiplanlegging. Kommunane har energiplanlegging som ei lovforankra oppgåve som følgje av plan- og bygningsloven § 6-2 med nærare forskriftsfesting i Statlege planretningsliner for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing. Det er imidlertid nett- og fjernvarmeselskapa som sit på energiforbruksdata. Data er personbelagde og er dermed vanskeleg for kommunane å få tilgang på, utan at nett- og fjernvarmeselskapa sjølv ser eit behov for dette. For å få til ein heilskapleg areal- og energiplanlegging er det behov for at nett- og fjernvarmeselskapa sine data blir kopla opp med andre planar i kommunen. Dette vil kunne gi insentiv for å investere i lokale fornybare energiressursar og resultere i god forsyningstryggleik med betre utnytting av etablert infrastruktur (elektrisitet og varme). Difor bør nett- og fjernvarmeselskap forpliktast til å samordne eigen energiplanlegging med kommunens arealplanlegging.

Eit fleirtal i Energikommisjonen meiner at det bør opprettast eit nasjonalt kompetansesenter for kommunane, som kan bidra med støtte i konsesjonsbehandling av nye vindkraftverk, planlegging og prosesser knytt til lokal energiutnytting, varme frå omgjevnadane, overskotsvarme, samlokalisering av industri og næringsaktørar, samt effektivisering i bygningar og i industrien. Det blir peika på i NOU at det er naturleg at dette er brukarfinansiert. Oppretting av eit nasjonalt kompetansesenter for kommunane er eit godt tiltak, men kompetansesenteret må ikkje medføre auka utgifter for kommunane.

Energikommisjonen legg til grunn at det må vurderast korleis nettselskap skal velje område og prioritere kundar. Det er viktig at NOU 2023: 3 adresserer behovet for å prioritere tildeling av kapasitet i nettet, ettersom dagens stadig aukande elektrifisering av samfunnet har skapt store kapasitetsutfordringar. Det burde vore foretatt ei vurdering av kva for kriteria som skal ligge til grunn for å prioritere tildeling av kapasitet i ljøs av aktivitetens samfunnsnytte. Samstundes må dette følgjast opp av ein meir aktiv næringspolitikk, der kraftkrevjande næring i aukande grad blir lagt til områda med eksisterande eller framtidig kraftproduksjon. Den gjeldande politikken forsterkar flaskehalsproblematikk og lagar nye utfordringar.

Energikommisjonen ser svært positivt på etablering av solkraft som tiltak for å auke energiproduksjonen framover, og peikar på at det krev endringar av dagens regelverk. Dei meiner at det må vurderast å innføre krav om ein del eigenproduksjon av energi på nye bygg, med unntaksmoglegheiter. I tillegg meiner Energikommisjonen at det må utarbeidast ein strategi for solkraft som blant anna må legge til rette for områdeløysingar og deling av lokalprodusert straum og energilagring. Ein stør synet på behovet for regelverksendringar som legg til rette for auka lokal produksjon og betre høve for lokal distribusjon av energi. Dette vil kunne bidra til auka mengde energiproduksjon og forsyningstryggleik, samt større investeringsvilje. Når det gjeld eksisterande bygge er det vanskelegare å anlegge solceller utan at det får negative visuelle konsekvensar omgjevnadane. For bygningar med antikvarisk verdi vil solceller som oftast vere øydeleggjande for bygningens arkitektoniske eigenart og for desse er det tilrådd andre enøk-løysingar. For eksisterande bygningar, herunder bygningar med antikvarisk verdi, må ein føresette at eventuelle krav gjeld så langt dei passar. I tillegg til behovet for regelverksendringar, vil det vere eit behov for eit virkemiddelapparat som i større grad er framtidsretta og bidreg til å akselerere energiomstillinga. For å nå klimamåla og auke farta på kraftproduksjonen er det avgjerande at virkemiddelbruken blir forsterk og utvikla.

I Energikommisjonens rapport blir framtidig utbygging av fornybar kraftproduksjon omtalt å ha konsekvensar for naturmiljøet i større eller mindre grad. Det er nok behov for eit styrka fokus på effektiv og miljøriktig arealbruk, slik at klimakrisa kan løysast utan å forsterke naturkrisen. Realisering av ny fornybar kraft er svært arealkrevjande og kan representere ein trussel for naturmangfaldet. For å ivareta natur og miljø ved vasskraftutbygging bør ein prioritere opprustings- og utvidingsprosjekt i staden for å bygge ut nye vassdrag for kraftproduksjon. Det

er viktig at saker om vindkraftutbygging på land er godt utgreidd før det blir valt ut område og at dei reelle konsekvensane som utbygginga har for artane som bruker området blir skildra.

Konklusjon:

NOU peikar på viktig punkt for å få fart på auke i energiproduksjonen i Noreg. For Fyresdal kommune som ein kraftkommune er denne NOU særskild viktig. I hovudsak er ein einig i tiltaka som er foreslege, men ein har ynskje om å presisere eller utdype nokre av tiltaka. Disse går fram av vurderingane i saka og i forslag til vedtakspunkt.

Innstilling frå kommunedirektøren:

Fyresdal kommune har følgjande høyringsfråsegn til Olje- og energidepartementet:

1. Fyresdal kommune stør utvalets vurderingar om behovet for auka energieffektivisering og energiproduksjon frem mot 2030 og 2050.
2. Fyresdal kommune stør Energikommisjonens forslag om ein nasjonal handlingsplan for energieffektivisering, og ønskjer at den skal fokusere på rettferdig omstilling i tillegg til innhaldspunkta frå Energikommisjonen. Den nasjonale handlingsplanen må innehalde tiltak som når alle, ikkje berre dei som har råd til ein stor eigeninnsats.
3. Fyresdal kommune meiner det er ein veikskap at NOU 2023: 3 ikkje adresserer behovet for ein meir heilskapleg areal- og energiplanlegging. Nett- og fjernvarmeselskap bør forpliktast til å samordne eigen energiplanlegging med kommunens arealplanlegging, herunder at detaljerte energidata i større grad kan takast i bruk.
4. Fyresdal kommune stør Energikommisjonens fleirtal om å opprette et nasjonalt kompetansesenter for kommunane som kan bistå med støtte i energisaker. Kompetansesenteret må ha brei kompetanse til å dekke mange felt. Finansiering av senteret må ikkje innebere auka utgifter for kommunane.
5. Fyresdal kommune meiner det er viktig at NOU 2023: 3 adresserer behovet for prioritering av tildeling av kapasitet i nettet, men etterlyser kva for kriteria som skal ligge til grunn for prioriteringa i ljøs av aktivitetens samfunnsnytte. Det må vektleggast at meir av den kraftkrevjande delen av næringslivet blir lokalisert der kraftproduksjonen skjer.

Behandling i Kommunestyret - 26.04.2023

Samrøystes i samsvar med innstillinga frå kommunedirektøren.

Vedtak i Kommunestyret - 26.04.2023

Fyresdal kommune har følgjande høyringsfråsegn til Olje- og energidepartementet:

1. Fyresdal kommune stør utvalets vurderingar om behovet for auka energieffektivisering og energiproduksjon frem mot 2030 og 2050.
2. Fyresdal kommune stør Energikommisjonens forslag om ein nasjonal handlingsplan for energieffektivisering, og ønskjer at den skal fokusere på rettferdig omstilling i tillegg til innhaldspunkta frå Energikommisjonen. Den nasjonale handlingsplanen må innehalde tiltak som når alle, ikkje berre dei som har råd til ein stor eigeninnsats.
3. Fyresdal kommune meiner det er ein veikskap at NOU 2023: 3 ikkje adresserer behovet for ein meir heilskapleg areal- og energiplanlegging. Nett- og fjernvarmeselskap bør forpliktast til å

samordne eigen energiplanlegging med kommunens arealplanlegging, herunder at detaljerte energidata i større grad kan takast i bruk.

4. Fyresdal kommune stør Energikommisjonens fleirtal om å opprette et nasjonalt kompetansesenter for kommunane som kan bistå med støtte i energisaker.

Kompetansesenteret må ha brei kompetanse til å dekke mange felt. Finansiering av senteret må ikkje innebere auka utgifter for kommunane.

5. Fyresdal kommune meiner det er viktig at NOU 2023: 3 adresserer behovet for prioritering av tildeling av kapasitet i nettet, men etterlyser kva for kriteria som skal ligge til grunn for prioriteringa i ljøs av aktivitetens samfunnsnytte. Det må vektleggast at meir av den kraftkrevjande delen av næringslivet blir lokalisert der kraftproduksjonen skjer.

Ulf Pedersen	
Kommunedirektør	